

Bodla vás včela? Radujte se

Speciální pinzetou loví z úlu třiačtyřicetiletý učitel Michal Hájek včelku a přikládá si ji k lokti. Když ho bodne, ukazuje zblízka na žihadlo pulzující v rance. „Tak se do těla pumpuje včelí jed. Obsahuje kolem čtyřiceti známých složek, další nejsou zdokumentované. Mají značné léčivé účinky,“ prozrazuje propagátor apiterapie neboli léčby včelími produkty. Vpichů má za sebou za těch osm let, co se jí věnuje, více než tři sta.

Od té doby, co včelařím, nejsem nemocný, tvrdí Michal Hájek.
FOTO: Petr Hloušek, [Právo](#)

Tenisový loket (*chronický zánět šlach – pozn. red.*) a hrozící operace byl pro tehdy dvaatřicetiletého Michala Hájka důvodem, proč se začal zajímat o včelí jed. Absolvoval pětiletý maratón návštěv u klasických lékařů i lidových léčitelů. Jeden pocházel dokonce až z Koreje.

„Mastičky, náplasti, injekce, ozařování, rehabilitace, fyzioterapie, změna životního stylu, akupresura, čaje,“ vyjmenovává, co všechno vyzkoušel ve snaze se vyléčit. A pak šlápl na včelu. Čekal, že oteče, jako vždy předtím. Obvyklá alergická reakce se však nedostavila. Vzápětí zhlédl dokument o léčení včelími produkty v Číně.

Výsledek? Michal začal včelařit a zánětu šlach se díky včelám, jak věří, zbavil. Ozdravné bodnutí si aplikoval sám a dělá to doteď, i když už jen kvůli posilování imunitního

systemu. „Dříve jsem býval skoro hypochondr,“ připouští s úsměvem, „od té doby nejsem vůbec nemocný.“

Patnáct vpichů za půl hodiny

Léčba včelím bodnutím má velmi dlouhou tradici. V Číně ji znali již před 3000 lety, navazovala tam na systém akupunktury. Jen místo jehliček se přikládaly včelky.

Včelí jed má unikátní složení a řadu léčivých účinků.

FOTO: Petr Hloušek, [Právo](#)

Pro evropskou vědu apiterapii (*z latinského apis, včela, a therapia, léčba – pozn. red.*) objevil česko-německý lékař Philip Terč (1844–1917). Trpěl silným revmatismem ruky. Jednou ho do ní pobodaly včely a on zjistil, že bolesti ustoupily a ruka je daleko pohyblivější. Léčbu vyzkoušel na stovkách pacientů a většině se výrazně ulevilo. Lidové léčitelství však s včelím jodem pracovalo už dlouhá staletí předtím.

„Navazuji na to, co znali naši pradědové,“ potvrzuje Michal Hájek. Lékařské vzdělání nemá, a proto při léčbě těch, kteří se na něj obrátí s žádostí o pomoc, spolupracuje s odbornými fyzioterapeuty. „Přístup k pacientovi je individuální,“ odpovídá Michal na otázku, jak apiterapie probíhá. „Prvním vpichem se testuje alergická reakce. Pokud nastane, není léčba možná. Může ji absolvovat pouze člověk, který není alergický na včelí jed, nemá srdeční vadu a není diabetik závislý na inzulinu,“ varuje.

„Doba léčení i počet včelích bodnutí je individuální a závisí na reakcích těla. Podle diagnózy, se kterou nemocný přichází, stavu jeho organismu a psychiky stanovujeme průběh léčby. Počet bodnutí se obvykle zvyšuje, doba sezení bývá hodinová,“ přibližuje praxi. „Dochází k nám fotbalista s potížemi v kolenu, kterému každý týden přikládáme patnáct včel. Vpichy zvládne během půl hodiny! K tomu se musel dopracovat postupně. Zdaleka ne každý by to zvládl. Léčba trvá v průměru osm týdnů, i to se může lišit.“

Na konci aleje čekají úly

Není výjimkou, že nemocný tuto terapii vzdá. Může totiž vyvolat nevolnost, zvracení, případně další obtíže. „Měl by ji absolvovat člověk, který je plně odhodlán vydržet a projít všemi obdobími. Vyžaduje to sebezapření. Někdy ani to nestačí. Mám pacientku Aničku, která k nám dochází s roztroušenou sklerózou. Po roce musela léčbu přerušit. Reakce organismu ji už příliš vyčerpávala. Přesto u ní došlo ke zlepšení stavu.“

Bodnutí včelou používali jako lék již staří Číňané. Apiterapeut Michal Hájek si jím vyléčil tenisový loket.

FOTO: Petr Hloušek, [Právo](#)

Záněty kloubů, vazů, karpální tunely, revmatické horečky, ale i lymská borelióza či svalová bolest zaznamenávají při užití apiterapie značné zlepšení, často úplné vyléčení. „Někdy dojde k progresu i u těžkých a zanedbaných případech,“ podotýká Michal Hájek.

Svých sedm včelstev, z nichž každé má kolem deseti tisíc jedinců, chová spolu s Janem Fraňkem v malé vsi patnáct kilometrů na východ od Prahy. Pacienti, kteří do Bořanovic

přijíždějí, obvykle nechají svá auta na okraji vsi a ke včelám dojdou malebnou stromovou alejí. Na jejím konci je čekají nejen úly, ale i dřevěná maringotka s křeslem, lůžkem a inhalátorem pro vdechování vzduchu přímo z úlu. Ten obsahuje specifické složky, jako jsou éterické oleje, flavonoidy z medu, propolisu, mateří kašičku, vosk a pyl.

Med se nikdy nezkaží

Apiterapie totiž využívá i jiné podpůrné prostředky než jen včelí jed: květový pyl na alergie nebo infekce, propolis na infekce či bolest v krku, med na zubní kaz a střevní problémy. „Včelí produkty jsou unikátní. Nejznámější z nich, med, působí silně protizánětlivě, zlepšuje trávení, posiluje psychiku i centrální nervovou soustavu a podporuje imunitní systém. Zvyšuje detoxikační schopnosti organismu a jeho užívání prohloubí spánek.“ „Je vynikajícím podpůrným prostředkem při jaterních chorobách a onemocnění slinivky břišní. Lze jej užít i jako kosmetický prostředek, čistí pleť a zabraňuje akné. I popáleniny méně bolí a rychleji se hojí, přikládáme-li na ně medové obklady,“ tvrdí Michal Hájek. Ostatně med je jedinou potravinou, která se nekazí. Byl nalezen v hrobce faraóna Tutanchamona. Vypadal i chutnal, jako by ho tam uložili včera. V sousedním Německu je apiterapie uznávanou léčebnou metodou. Studovat ji lze i na lékařské fakultě v rumunské Bukurešti, od roku 2007 také v Číně.

Včely svým ústrojím mohou nechat projít i toxiny, a přesto vyprodukují zdravý med.

Jed se synteticky vyrobit nedá

Už jen deset minut života zbývá včele po ztrátě žihadla. To po vbodnutí zůstává živým orgánem, který dál pracuje a zavrtává se asi minutu hlouběji do rány. Jedový váček včely obsahuje 3–4 miligramy tekutého jedu.

„Pro sedmdesátikilogramového zdravého člověka by bylo kritických kolem sedmi set žihadel, pro dítě vážící deset kilogramů je však nebezpečných už devadesát vpichů naráz,“ upozorňuje Michal Hájek, který má jeden právě za sebou. Otok nemá žádný. A bolest? „Je pořád stejná. Dá se na ni zvyknout.“

Včelí jed je směsí bioaktivních peptidů a enzymů. Přítomen v něm je i histamin či kyselina mravenčí. „Ne všechny složky jsou známy,“ upozorňuje Jan Franěk. „Proto se nedá vyrobit synteticky.“ Způsobuje propustnost buněčných membrán, což je doprovázeno rozpadem červených krvinek a křečemi. „Při správném dávkování najde postižené buňky v těle, které se snaží opravit. Včely jsou i v přírodě přirozenými opraváři systému. Vždyť bez jejich opylovací práce by lidstvo přežilo pouhé tři roky.“

V bořanovických úlech je ukryto sedm včelstev, každé má po deseti tisících jedincích.

FOTO: Petr Hloušek, [Právo](#)

Užitečnost tohoto hmyzu je zdrojem mnoha přísloví a pohádek. „Je schopen nechat projít svým ústrojím i toxiny obsažené v rostlinách, a přesto produkuje vysoce léčivé přípravky,“ upozorňuje Michal Hájek a dodává, že se svými včelami často rozmlouvá. „Jsou to pomocnice. Tak beru i jejich užití pro léčbu nemocných.“